

ÎN C H E I E R E

03 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță, Iurie Bejenaru,

examinînd chestiunea admisibilității recursului declarat de Țurcan Eugenia,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Țurcan Eugenia
către Cooperativa de Consum Tighina privind recalcularea și încasarea silită a sumei
de compensare a prejudiciului cauzat sănătății,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2015, prin care a
fost respins apelul declarat de Țurcan Eugenia, fiind menținută fără modificări
hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 15 iulie 2014,

c o n s t a t ă

La 03 septembrie 2009 reclamanta Țurcan Eugenia s-a adresat în instanța de
judecată cu acțiune împotriva Cooperativei de Consum Tighina, solicitînd
recalcularea și încasarea silită a sumei de compensare a pagubei cauzate sănătății în
urma afecțiunii profesionale în sumă de 22 563,65 lei pentru perioada 01.04.2006 -
31.07.2009, iar în continuare pînă la 31.03.2010 cîte 802,93 lei lunar.

Ulterior, Țurcan Eugenia la data de 02.12.2009, 19.03.2010, 14.05.2010 și la
data de 10.05.2011 și-a modificat pretențiile în sensul majorării cuantumului
sumelor de compensare pretinse pînă la 143 342,44 lei pentru perioada 01.04.2006-
31.03.2015 și a mai pretins recuperarea cheltuielilor de judecată în mărime de 2560
lei, inclusiv suma de 2060 lei plata pentru efectuarea expertizei și 500 lei pentru
asistența juridică.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, a activat în cadrul Uniunii
raionale de Consum Căușeni, succesor de drept al acesteia fiind Cooperativa de
Consum Tighina, mai mult de 20 de ani în calitate de conditer. Îmbolnăvindu- se de
o boală profesională, în anul 1989 a fost eliberată din serviciu pe motiv de boală,
atribuindu-i-se gradul II de invaliditate, cu reducerea capacității de muncă cu 60%.

Reclamanta în susținerea pretențiilor sale a invocat prevederile art. 1399, art.
1418 din Codul civil și prevederile Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de
recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării
sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercițiului obligațiunilor de serviciu.

Litigiul în cauză a fost obiect de examinare în mai multe instanțe judecătorești.

Prin hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 15 iulie 2014 s-a admis parțial acțiunea.

S-a încasat din contul Cooperativei de Consum Tighina în beneficiul Eugeniei Țurcan suma calculată a prejudiciului cauzat sănătății pentru perioada 01.04.2006 - 31.03.2014 în mărime de 9137,91 lei, inclusiv: pentru perioadele 01.04.2006 - 31.03.2007 suma de 602, 46 lei; 01.04.2007-31.03.2008 suma de 775, 32 lei; 01.04.2008-31.03.2009 suma de 943,44 lei; 01.04.2009-31.03.2010 suma de 1155 72 lei; 01.04.2010-31.03.2011 suma de 1255,32 lei; 01.04.2011-31.03.2012 suma de 1357,68 lei; 01.04.2012-31.03.2013 suma de 1459,17 lei; 01.04.2013-31.03.2014 suma de 1588,80 lei.

S-a încasat de la Cooperativei de Consum Tighina în beneficiul Eugeniei Țurcan cîte 137,12 lei lunar suma recalculeată a prejudiciului cauzat sănătății începînd de la 01.04.2014 pînă la data viitoarei recalculări (01.04.2015), suma de 2560 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, constituită din suma de 2060 lei cheltuieli de expertiză și 500 lei cheltuieli pentru asistența juridică, și în bugetul de stat taxa de stat în mărime de 323,50 lei.

În rest acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Țurcan Eugenia la data de 21 iulie 2014 a declarat apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii Judecătoriei Căușeni din 15 iulie 2014 și emiterea unei noi hotărîri prin care să fie încasat integral de la Cooperativa de Consum Tighina a sumei privind compensarea pagubei cauzate în urma unei boli profesionale în timpul exercitării obligațiunilor de serviciu în mărime de 145 802,44 lei pe perioada de timp 01.04.2006-31.03.2015.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2015 s-a respins recursul declarat de către Țurcan Eugenia, fiind menținută fără modificări hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 15 iulie 2014.

La adoptarea soluției instanța de apel a invocat că, conform raportului de expertiză nr. 720 din 23.07.2012 și explicațiilor suplimentare ale expertului L. Rusanovschi, pentru perioada 01.04.2006-31.03.2012 s-a calculat o datorie în sumă de 7549,11 lei, inclusiv: perioada 01.04.2006-31.03.2007 suma de 602,46 lei; 01.04.2007-31.03.2008 suma de 775,32 lei; 01.04.2008 - 31.03.2009 suma de 943,44 lei; 01.04.2009- 31.03.2010 suma de 1155,72 lei; 01.04.2010-31.03.2011 suma de 1255,32 lei; 01.04.2011- 31.03.2012 suma de 1357,68 lei.

Calculul prezentat de expert s-a bazat pe prevederile Legii nr. 278 din 11.12.1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiunilor de serviciu.

Însă, Țurcan Eugenia și reprezentantul acesteia, avocatul Cașu Alexandru n-au acceptat respectivul calcul, pretinzînd recalcularea sumei de compensare conform

prevederilor art. 1418 alin. (3) din Codul civil, potrivit cărora la determinarea salariului nerealizat (venitului ratat) nu se i-au în considerare pensia de invaliditate, stabilită persoanei vătămate în legătură cu vătămarea integrității corporale sau cu o altă vătămare a sănătății și nici alte indemnizații sau sume, plătite pe linia asigurărilor sociale de stat.

Astfel, instanța în cadrul judecării cauzei, constatînd dificultăți la aplicarea normelor de drept ce reglementează raporturile juridice aplicabile la soluționarea litigiului, a admis cererea reprezentantului reclamantei-apelante Țurcan Eugenia, și, prin încheierea din 10.02.2014 a solicitat Avizul Plenului Curții Supreme de Justiție.

Plenul Curții Supreme de Justiție, analizînd prevederile legislației pertinente în coroborare cu prevederile Constituției Republicii Moldova și Tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a expus următoarele concluzii relevante:

Persoana fizică, dobîndind capacitatea de muncă de la vîrsta de 16 ani, pe toată durata vieții sale, nu poate fi limitat în dreptul de a munci și de a realiza din munca prestată remunerarea respectivă. Încetarea contractului de muncă în legătură cu atingerea vîrstei de 65 de ani sau la stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă este prevăzută doar pentru conducătorii unităților de stat, inclusiv municipale, a unităților cu capital majoritar de stat sau cu cadrele didactice și cu cadrele din sfera științei și inovării. Prin urmare, lipsa reglementării exprese prin lege, că prejudiciul cauzat angajaților în urma mutilării sau altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiunilor de serviciu se repară doar pînă la o vîrstă respectivă, permite Plenului de a considera că acesta se repară viager, inclusiv după atingerea vîrstei de pensionare.

Concluzia dată rezultă și din conținutul art. 14-15 și art. 41-42 din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care prevăd că dreptul la plata pensiei integrale pentru limita de vîrstă se acordă dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: 1) împlinirea vîrstei de pensionare; 2) realizarea stagiului de cotizare stabilit de lege. Or, fiind accidentată, mutilată sau contractînd o boală profesională pînă momentul realizării condițiilor necesare stabilirii pensiei pentru limita de vîrstă, persoanei fizice nu i se va achita pe tot restul vieții pensia integrală pentru limita de vîrstă. Dacă la judecarea pricinii civile se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde legii sau unui alt act legislativ, cu aceiași forță juridică, adică apare un conflict de norme ce promovează soluții diferite asupra aceluiași obiect al reglementării, conform art. 6 alin. (7) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, se aplică prevederile actului posterior.

În așa circumstanțe, în opinia instanței de apel, prima instanță, apreciind starea de fapt constatată din probele administrate, în raport cu prevederile legislației naționale pertinente în coroborate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și

Tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și cu Avizul Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4ac-5/14 privind aplicarea legislației la soluționarea litigiilor cu privire la repararea prejudiciului material cauzat angajaților în urma mutilării sau altor vătămări ale sănătății, în timpul exercitării obligațiilor de serviciu, întemeiat a ajuns la concluzia că *Eugenia Țurcan poate pretinde recalcularea anuală și încasarea, din contul angajatorului, a sumei de compensare a pagubei cauzate sănătății în urma afecțiunii profesionale, viager, în pofida faptului că a atins vârsta genearlă de pensionare*, în corespundere cu prevederile Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de recalculare a sumei inițiale de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau altor vătămări a sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu.

Mai mult ca atât, instanța a stabilit, că procentul de pierdere a capacității de muncă (60%) și gradul de invaliditate (disabilitate de gr. II), stabilite de către expertiza medicală a vitalității, date primare care au stat la baza calculării sumei inițiale de compensare a pagubei în conformitate cu actele normative în vigoare privind compensarea de către întreprinderi a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu sau bolii profesionale, nu s-au schimbat în perioada de referință: 01.04.2006 - 01.04.2014 și nici la data soluționării litigiului.

Conform art. 34 din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756-XIV din 24.12.1999, în vigoare de la 23.09.2000, despăgubirile pentru accidente de muncă și boli profesionale, stabilite până la intrarea în vigoare a prezentei legi, se păstrează în cuantumurile stabilite și se plătesc de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile, vinovate de producerea accidentului de munca ori de survenirea bolii profesionale, sau de succesorii acestora, în conformitate cu prevederile Legii nr. 625-XII din 2 iulie 1991 cu privire la protecția muncii și Legii nr. 278-XIV din 11 februarie 1999 privind modul de recalculare a sumei de compensarea pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu.

În cazul în care, din cauza vătămării integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății, capacitatea de muncă a persoanei vătămate a scăzut față de momentul în care i s-a acordat despăgubirea, aceasta are dreptul să solicite un spor al cuantumului despăgubirilor astfel ca despăgubirea acordată suplimentar să asigure repararea integrală a prejudiciilor suferite și, dimpotrivă, dacă capacitatea de muncă a persoanei vătămate a crescut, persoana obligată să plătească despăgubiri are dreptul să ceară reducerea corespunzătoare.

Astfel, majorarea, micșorarea sau sistarea plății despăgubirilor stabilite inițial sub formă de prestații periodice este posibilă, dacă prejudiciul suferit de victimă, ulterior pronunțării hotărârii judecătorești, se mărește, se micșorează ori nu se mai produce.

Cerințele ulterioare intrării în vigoare a art. 1418 alin. (3) din Codul civil de

despăgubire a salariului nerealizat vor fi admise doar în cazul constatării stării de vătămare a sănătății după intrarea acestuia în vigoare sau în cazul schimbării procentului de pierdere a capacității de muncă sau gradului de invaliditate.

Potrivit prevederilor art. 280 lit. (c) din Codul civil, sînt imprescriptibile extinctiv pretențiile cu privire la repararea prejudiciului cauzat vieții sau sănătății persoanei. În acest caz, se repară prejudiciul pentru o perioadă anterioară intentării acțiunii, dar nu mai mare de 3 ani.

La 01 aprilie 2015, în termen, Țurcan Eugenia a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului se invocă că atît instanța de apel, cît și prima instanță nu au constatat și elucidat toate circumstanțele pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Mai invocă că, în cauză n-a fost aplicat alin.(3) art. 1418 Cod Civil, care prevede, că la determinarea salariului nerealizat (venitului ratat) nu se iau în considerație pensia de invaliditate stabilite persoanei vătămate în legătură cu vătămarea integrității corporale sau cu o altă vătămare a sănătății și nici alte indemnizații și sume, plătite pe linia asigurărilor de stat.

Deci, instanța de apel, precum și instanța de fond, aplicînd eronat prevederile Legii nr. 278-XIV din 11 februarie 1999 au efectuat un calcul greșit al sumei prejudiciului cauzat excluzînd din această sumă pensia stabilită, contrar prevederilor art. 1418 alin.(3) din Cod Civil al RM.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat este inadmisibil.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Țurcan Eugenia, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizînd actele cauzei Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ constată că, argumentele recurente se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recursul declarat de către Țurcan Eugenia, în esența lor, sînt similare argumentelor invocate atît în prima instanță cît și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe când, alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse, or recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Țurcan Eugenia ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e

Recursul declarat de către Țurcan Eugenia, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță

Iurie Bejenaru